

FOKUS: NORDEN OG KINA

Lao pengyou. En gammel god vän? Sveriges förhållande till Kina

Göran Leijonhufvud*,

PhD. Freelance researcher and writer, Formerly associated with Norwegian Centre for Human Rights, Sweden

Sveriges kontakter med Kina går tillbaka till Ostindiska kompaniets dagar på 1700-talet med en intensiv handel, som sammanföll med ett svärmeri för detta fjärran land bland den svenska eliten.

Under första hälften av 1900-talet fanns flera svenska företag etablerade med verksamhet i Kina (Leijonhufvud 1999). Handel och fasta investeringar bidrog till att Sverige blev det första västlandet som upprättade diplomatiska förbindelser med Folkrepubliken Kina, sedan kommunisterna tagit makten 1949. Studien fokuserar på förhållandet mellan politiska och kommersiella intressen i relationerna mellan Sverige och Kina från och med 1950. Perspektivet är huvudsakligen svenskt.

Metoden är att lyfta fram några uppmärksammade händelser som särskilt tydligt speglar balansgången mellan den svenska opinionens vakthållning kring demokratiska värden å ena sidan och ekonomiska intressen som handel och investeringar å andra sidan. Utvalda nedslag är det tidiga erkännandet, den svenska industrins offensiv på 1970-talet, statsminister Göran Perssons besök 1996, statsminister Stefan Löfvens besök 2015 samt förändringarna i det ekonomiska biståndet till Kina.

Nyckelord: Sverige–Kina • Stefan Löfven • Göran Persson • Xi Jinping • Jiang Zemin • Hu Jintao • Folkrepubliken Kina erkännande • mänskliga rättigheter

Inledning

Det tidiga erkännandet

Svenska politiker, diplomater och affärsfolk gör ofta en poäng av att Sverige var det första västlandet som upprättade diplomatiska förbindelser med den kinesiska folkrepublikens regering 1950. De lägger uppenbarligen prestige i detta och hoppas

*Korrespondanse: Göran Leijonhufvud. Email: goran.leijonhufvud@gmail.com

– uttalat eller outtalat – att detta ger fördelar i handelsutbytet och andra förbindelser. Vid utbyten på hög nivå försummar svenska ministrar sällan att nämna det tidiga erkännandet, senast statsminister Stefan Löfven i ett tal i Kina i mars 2015 (Löfven 2015).

Vad de svenska företrädarna inte nämner är att regeringens strategi efter Folkrepubliken Kinas grundande den 1 oktober 1949 var att INTE bli först. Sverige skulle avvakta Storbritanniens beslut och även de andra nordiska ländernas agerande och stod i tät kontakt med dessa (Bexell 2000: 8, 16–18).

Efter andra världskrigets slut drev Sverige en politik som beskrivits som »småstatens neutralitetspolitik med syfte att slå vakt om svenska, nationella intressen, men konsekvent och målmedveten, parad med en strävan till internationell solidaritetspolitik och rättsordning inom ramen för FN» (Möller, 1990: 70).

I praktiken blev Sverige främst orienterat mot Storbritannien och USA. Storbritannien hade betydande ekonomiska intressen att skydda i Kina och britterna ville också säkra Hongkong under brittisk flagg. Även Sverige hade bolag – som Swedish Match och SKF – med vissa fasta investeringar i Kina. Dessutom tryckte den svenska handelskammaren på och ville ha »snabbast möjliga erkännande»; av folkrepubliken (Bexell 2000: 6–8, 17; Leijonhufvud 1999).

Det var alltså tydligt att Sveriges erkännande inte bara styrdes av den folkrättsliga kriteriet att den nya regimen kontrollerade sitt territorium och sin befolkning. Även ekonomiska och handelspolitiska intressen spelade in från början. Redan i slutet av oktober 1949 varnade den svenske ambassadören Torsten Hammarström i en skrivelse hem till UD att »då tidpunkten för vårt eget ev. erkännande med största sannolikhet kommer att intimt sammanhålla med det brittiska beslutet» fanns en risk för snabba åtgärder från konkurrerande sjöfartsnationer (Bexell 2000: 11).

I januari 1950 tillkännagav Pakistan, Storbritannien, Ceylon, Norge, Danmark, Israel, Finland och Afghanistan officiellt sina beslut att erkänna Folkrepubliken (Spence 1990: 525). Först därefter gjorde Sverige detsamma i ett telegram till utrikesminister Zhou Enlai 14 januari 1950 (Bexell 2000: 13–14).

Men därmed var saken inte klar. Normalt räcker ett sådant telegram för att diplomatiska relationer ska anses vara upprättade. Men den nya regeringen i Peking begärde mer. Respektive regeringar fick veta att de borde infinna sig i Peking för förhandlingar om att upprätta diplomatiska förbindelser. Kina ville bland annat förvissa sig om att de erkännande länderna tog avstånd från den besegrade kuomintang-regeringen som flytt till Taiwan. Först när detta och andra frågetecken var utträtade var folkrepubliken redo att så att säga erkänna erkännandet (Bexell 2000: 25–26).

Det var i denna utdragna process som Sverige blev det första västlandet att upprätta fulla diplomatiska förbindelser – men det var tack vare att kineserna godtog Sveriges erkännande före de andra länderna som väntade på klartecken. Den kinesiska uppfattningen var att diplomatiska förbindelser mellan Kina och Sverige var slutgiltigt upprättade när bådas beslut att utväxla ambassadörer samtidigt hade offentliggjorts i Sverige och Kina den 9 maj 1950 (Bexell 2000: 27).

Britternas förhandlingar var mer komplicerade och därför ville den svenske beskickningschefen Hammarström helst avvakta med att överlämna kreditivbrev. Han rapporterade hem att »det synes mindre önskvärt att jag blir den förste europeiske beskickningschefen utanför sovjetgruppen att avlämna mina brev». Men kineserna hade satt tågordningen och den 12 juni 1950 fick Hammarström överlämna sina papper till statschefen Mao Zedong, som personligen ville ta emot honom eftersom Sverige blev först i väst med fulla förbindelser (Bexell 2000: 28).

Med erkännandet av Maos regim gick Storbritannien och Sverige med flera stater emot USA som ville avvakta. Sverige hamnade på samma linje som Sovjetunionen i frågan, samtidigt som regeringen sökte en medelväg i ett skede när det kalla kriget tog överhanden (Bexell 2000: 33).

Det var alltså motvilligt som Sverige kom att intaga en tätposition. Men senare har flera svenska företrädare oblygt försökt slå mynt av detta, både politiskt och ekonomiskt. Så även statsminister Stefan Löfven som i ett tal i Kina den 28 mars 2015 vände sig till presidenten Xi Jinping och påminde om hur stolta vi i Sverige är över att vara först i väst med fulla förbindelser (Löfven 2015).

Även från kinesisk sida är det mycket vanligt att i positiva ordalag ta upp Sveriges tidiga erkännande (Hellström 2014: 11). I ett tal i Stockholm i samband med 60-årsjubileet upprepade dåvarande vicepresidenten Xi Jinping det bilaterala mantrat om de tidiga relationerna (Xi Jinping 2010).

Kina, FN och svensk industrioffensiv

Sverige stödde konsekvent förslaget att folkrepubliken skulle ersätta kuomintangregeringen på Kinas plats i FN. Handelsutbytet var blygsamt till slutet av 1970-talet. Andelen av den svenska exporten låg kring 0,4 procent som bäst (Dagens Nyheter 1972b). Men Sveriges utrikespolitiska hållning uppskattades många gånger av ledningen i Peking. Det blev tydligt när Kina 1971 öppnade sig litegrann mot omvärlden efter de kaotiska åren i början av kulturrevolutionen. Sverige var tidigt ute på 1970-talet med ett utbyte av ministerbesök. I september 1971 kom industriminister Rune Johansson till Peking. Kineserna tackade då för stödet i FN och välkomnade »Sveriges rättfärdiga ståndpunkt gentemot den amerikanska krigs- och angreppspolitikerna i Indokina» och den svenska kritiken mot »den andra supermakten», i klartext Sovjetunionen (Dagens Nyheter 1971a).

Rune Johansson fick ett timplågt möte med premiärminister Zhou Enlai. Denne tackade som väntat för Sveriges tidiga erkännande, men utnyttjade annars samtalet till att nå en internationell publik med polemik mot den amerikanska regeringen i frågan om Kinas FN-plats (Dagens Nyheter 1971b). Senare samma höst kunde folkrepubliken ta över den platsen, vilket bidrog till en ytterligare öppning. Syftet med Rune Johanssons besök var att bereda marken för en svensk industriutställning i Peking 1972 – ett landmärke i relationerna med folkrepubliken efter en lång period av slutenhet (Dagens Nyheter 1971c).

Besöket 1971 markerar inledningen på ett i princip stadigt ökande ekonomiskt utbyte. Industriutställningen blev den största gemensamma exportsatsningen som

svensk industri dittills gjort, även om många var tveksamma om resultatet redan vid en tidig utvärdering (Dagens Nyheter 1972b; Dagens Nyheter 1972d). Hursomhelst blev handel och investeringar därefter en organisk del av utbytet. De flesta ministerbesök och till och med kungabesöken i Kina brukar ackompanjeras av en stor delegation från näringslivet. Som vi ska se balanserar de svenska regeringsmedlemmarna mellan att hantera politiska frågor och plädera för den svenska industrin.

Samtidigt går topparna i näringslivet, särskilt familjen Wallenberg, gärna ut med vilka långvariga och goda relationer de har med högsta politiska ledningen i Peking. Vid några tillfällen har svenska ministrar hamnat i skuggan av Wallenbergsfärens högsta företrädare i Kina. I det familjeorienterade kinesiska samhället har pragmatiska ledare som Jiang Zemin, Hu Jintao och Wen Jiabao helt tydligt uppskattat släkten Wallenberg och deras imperium byggt av tre generationer. I gengäld har sfärens företag kunnat dra nytta av sådana kontakter på hög nivå i det hierarkiska Kina (Engqvist 2000; Dagens Industri 1997; Dagens Industri 2007).

Kina är sedan 2003 Sveriges viktigaste handelspartner i Asien med export på senare år kring 40 miljarder kronor och import på nästan 60 miljarder kronor. Runt 500 svenska företag finns på plats i Kina och dessutom har 10 000 svenska företag affärer med Kina, enligt ambassaden i Peking (Sveriges ambassad 2016).

Norden som ett högteknologiskt kraftcentrum har fått ökad prioritet i den kinesiska ledningens utvecklingsplaner under senare år. De bilaterala relationerna med Sverige präglas överhuvudtaget av en stor bredd, variation och interaktivitet. De spänner bland annat över högre utbildning, forskning, miljöteknik, informationsteknologi, urbanisering, hållbart företagande och välfärdslösningar (Hellström 2014; Lagerkvist & Lindh & Hult 2015). När president Hu Jintao besökte Sverige 2007 sade svenske ambassadören Mikael Lindström att även saker som offentlighetsprincip, transparens och ombudsman intresserade kineserna (Dagens Industri 2007).

Persson och stabiliteten

I utbytet med Kina har vakthållningen kring de demokratiska kärnvärdena ökat i den svenska politiken, i mediernas diskurs och i den allmänna opinionen sedan den dramatiska våren 1989, den som slutade i en massaker på fredliga demonstranter i Peking.

Under 1970-talet kunde ledande svenska företrädare som handelsminister Kjell-Olof Feldt och LO-ordföranden Arne Geijer under sina besök berömma kineserna för deras revolution och för deras sätt att bromsa städernas tillväxt (Dagens Nyheter 1972a; Dagens Nyheter 1972c). Detta var innan det fanns någon grundliga kunskaper om vilka lidanden som Stora språnget 1958–61 och kulturrevolutionen, särskilt 1966–69, åsamkat det kinesiska folket. Mänskliga rättigheter stod inte på dagordningen för svenska besökare, det kom in först under 1980-talets utbyten.

Ett omtalat exempel på det skärpta vakthållningen är rabaldret kring statsminister Göran Perssons besök i Kina 1996. Under en lunch arrangerad av Svenska handelskammaren i Peking sade statsministern bland annat: »För mig är det oerhört slående vad politisk stabilitet betyder för ekonomisk utveckling när man ser det

kinesiska exemplet». Persson, som talade utan manus, fortsatte: »Sedan ska det naturligtvis inte drivas så långt att man inte kritiserar exempelvis om det sker övertramp mot mänskliga rättigheter. Det är självklart. Där viker vi inte en tum (Svenska Dagbladet 2008; Persson 2007: 184)».

Många av Perssons angripare fokuserade på första meningen i uttalandet och glömde den andra. Hemma reagerade ledarskribenter och oppositionen i riksdagen direkt. Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna ville ha en misstroende-förklaring (Svenska Dagbladet 2008).

Kristdemokraternas ledare Göran Hägglund sade att »det inte får råda den minsta oklarhet beträffande Sveriges ställningstagande till demokrati och mänskliga rättigheter (Aktuellt i politiken 2012)».

Göran Persson berättar i sina memoarer hur svårt det var att beröra de mänskliga rättigheterna i Kina. Han gjorde ett misslyckat försök vid första mötet med premiärminister Li Peng och prövade sedan återigen vid banketten. Då sade han att fängslade dissidenter borde frigges eller få en rättegång. »Li Peng vände sig rakt mot mig. Han stirrade på mig och sade: 'Fortsätter ni med denna typ av samtal avbryter jag middagen. Omedelbart'». Det slutade med att en lista med förföljda regimkritiker överlämnades efteråt (Persson 2007: 186–187).

Göran Persson slapp att bli prickad vid omröstningen i riksdagen, men han skriver att han kände sig sviken och utsatt. Syftet med besöket var »först och främst att hjälpa svenska företag att sälja svenska varor». Han åtföljdes av en »gigantisk» handelsdelegation med 77 företag. »Men ingen av de 77 ... klev fram och gav mig stöd när det blåste som mest». Ändå säger sig Persson veta att hans resa bidrog till att ge telekomföretaget Ericsson stora order och att även andra företag gjorde storstilade affärer (Persson 2007: 184–185).

Efter Göran Perssons omdiskuterade insats i Peking blev den svenska linjen att alltid kritisera förtryck – men utan större glöd, enligt den utrikespolitiska kommentatorn Britt-Marie Mattsson. Det blev också praxis att nämna enskilda förföljda regimkritiker, men att samtidigt inte göra deras öden till en svensk angelägenhet som innebar en direkt koppling till den svenska regeringen (Mattsson 2010: 253).

Kinas ekonomiska och politiska inflytande ökade och olympiska spelen i Peking 2008 klarades av utan omfattande kritik vad gällde mänskliga rättigheter. De bilaterala svensk-kinesiska konsultationerna om mänskliga rättigheter verkar brinna med en flämtande låga och påstås mest skötas av ambassaden i Peking ad hoc (Mattsson 2010: 253; Sida 2011). Sverige tycks ha valt att likt Danmark tona ner publiciteten kring dialogen och kring kritiken om mänskliga rättigheter och bristen på demokrati, medan det ekonomiska utbytet prioriteras. (Lagerkvist & Lindh & Hult 2015; se även artikeln av Andreas Bøje Forsby i detta nummer). Detta intryck förstärktes i samband med statsminister Stefan Löfvens besök i mars 2015.

Löfven och diktaturen

En ny indikation på hur känsligt förhållandet till Kina kan vara blev debatten om hur landet skulle etiketteras inför statsminister Stefan Löfvens besök där i mars 2015.

I förhandsintervjuer inför resan fick statsministern frågan hur han ville karakterisera den kinesiska regimen. Han förklarade att han inte tänkte »hålla på och etikettera länder (Göteborgs-Posten/TT 2015)».

Flera gånger före, under och efter besöket fick han frågan huruvida Kina är en diktatur och han höll fast vid att det är »en enpartistat som saknar fria val och att politisk opposition inte är tillåten». Längre ville han inte gå. En månad efter resan motiverade han sin hållning med att »vi vill ha utökat ekonomiskt utbyte med Kina, samtidigt som vi vill uttrycka det som är viktigt för oss (Göteborgs-Posten/TT 2015; Aftonbladet/TT 2015)».

Det hör till bilden att Sverige något tidigare hamnade i en kris med hela Arabförbundet sedan både Löfven och utrikesminister Margot Wallström kallat Saudiarabien en diktatur i samband med att regeringen stoppade vapenexporten dit. Krisen äventyrade den svenska kampanjen för att få en plats i FN:s säkerhetsråd och kan vara en av orsakerna till regeringens mer försiktiga hållning gentemot Kina, ansåg flera kommentatorer. De antydde också att försiktigheten kunde bero på hur Kina straffade Norge när Nobels fredspris 2010 gick till dissidenten Liu Xiaobo, och på liknande situationer med andra länder (Göteborgs-Posten/TT 2015; Knutsson 2015; Wong 2015).

Folkpartisten Maria Weimer var kritisk: »Man måste våga kalla en spade för en spade. Kina är en diktatur». Hon ville att Löfven skulle ta upp Kinas »världsrekord i nackskott per år», det vill säga dödsstraffen, men även begränsningarna i yttrandefriheten och förföljelsen av oliktankande (Göteborgs-Posten/TT 2015).

Folkpartiet följde upp med en interpellation i riksdagen med följande fråga: »Skadar det inte Sveriges förtroende som humanitär stormakt när statsministern vägrar att kalla världens största diktatur vid dess rätta namn?» Frågan besvarades av utrikesminister Margot Wallström som upprepade att Löfven stod fast vid »enpartistat utan fria val». Men hon lade till att statsministern tog upp MR-frågor under besöket. »Det sker konsekvent i de samtal som vi har mellan regeringen och kinesiska regeringsföreträdare. Vi har ett långvarigt samarbete på dessa områden. Vi använder ambassaden för sådana här samtal och dialoger». Hon sade också att det lämnades över en lista med MR-fall, samma som EU tidigare presenterat för den kinesiska regeringen, och att dödsstraffet, yttrandefriheten, friheten på nätet, situationen för MR-försvare och jämställdheten togs upp i samtalet. Även jämställdhet och kvinnors rättigheter var uppe i statsministerns möten, enligt Wallström som sade att regeringen tänker publicera MR-rapporter och »den som handlar om Kina är förstås otroligt viktig (Riksdagen 2015)».

Strategi för bistånd

Sverige har givit Kina utvecklingsbistånd sedan 1979 och folkrepubliken blev ett av de prioriterade mottagarländerna. Men i juni 2009 drog regeringen ner, publicerade en ny strategi och viktade om biståndet. Det reguljära utvecklingsstödet fasades ut, eftersom Kina bedömdes ha nått en sådan standard att behovet av ett mer generellt bistånd minskat. I den finansiella hjälp som fortfarande går till Kina ska betoningen

ligga på demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och civilsamhället. Projekt inom miljö och klimat kan också få stöd (Utrikesdepartementet 2009; Sida 2011).

Det är målsättningar som framstår som alltmer politiskt känsliga sedan cirka 2010 och särskilt sedan Xi Jinping kom till makten som partichef 2012 och påbörjade en åtstramning som gått ut över mänskliga rättigheter och civilsamhället.

I en utvärdering 2011 som i stort sett gäller än i dag konstaterar det svenska biståndsorganet Sida att förutsättningarna att arbeta aktivt med vissa insatser, till exempel stöd till civilsamhället hade försämrats redan då. »De ökade restriktionerna för försvarare av mänskliga rättigheter illustrerar att det är en lång väg att gå innan det politiska systemet baseras på mänskliga rättigheter» (Sida 2011).

Samtidigt kunde Sida peka på positiva resultat för det stöd som går via Raoul Wallenberg-institutet med program för utbildning i mänskliga rättigheter för kinesiska åklagare. Institutet har också drivit mastersutbildning i samma ämne vid några universitet, tillsammans med Norwegian Centre for Human Rights (Sida 2011). Annars kanaliseras stödet i dag till två center knutna till svenska ambassaden i Peking. Dessa har utvecklat samarbete med flera kinesiska myndigheter. Det handlar dels om ett CSR-center för frågor kring företagens sociala ansvar (corporate social responsibility), dels ett center för miljöteknik (Utrikesdepartementet 2015; Sveriges ambassad 2015; KinaNytt 2016).

Målet är att stimulera självbärande relationer mellan svenska och kinesiska aktörer. Kriterier för stöd har varit att det ska finnas ett ömsesidigt intresse, ett gemensamt ägarskap, kostnadsdelning och delat ansvar (Sida 2015).

Att det finns en förhoppning om att samarbetet i CSR-frågor även kan gynna de svenska företagens affärer framgick när det avtalet förnyades i Peking i september 2015. Den svenske näringsministern Mikael Damberg sade då bland annat att »aktivt CSR-arbete är en konkurrensfördel som bidrar till att stärka svenska exportföretag (Sveriges ambassad 2015)».

Slutsatser

Politik och ekonomi är inte oväntat de två tydliga poler som Sveriges utbyte med Kina har rört sig kring sedan de diplomatiska relationerna med folkrepubliken upprättades 1950. För svenska politiker har det varit en ständig balansgång att främja ekonomiskt utbyte samtidigt som vi vill uttrycka vad som är viktigt för oss – som Stefan Löfven säger.

Båda länderna speglar sig i glansen av de tidiga relationerna, men det är svårt att påvisa att endera parten har haft någon konkret nytta av det när det verkligen gällt – i exempelvis affärsförhandlingar eller vid bilaterala kriser. Här finns utrymme för forskning. Vad betyder det att vara en *lao pengyou*, en gammal god vän, som kineserna i högtidliga sammanhang gärna påpekar att Sverige är? Värdet av vårt tidiga erkännande verkar blekna jämfört med hur bländade de kinesiska ledarna blivit av den starka affärsdynastin Wallenberg, exempelvis.

Om vi förstörar bilden och för in det nordiska perspektivet kan vi fråga om Norden skulle kunna bilda en fristående kvintett som kan höras i Peking vid sidan av den stora EU-orkestern? Kan det vara värt ett försök nu när Europa verkar splittras alltmer och låter alltmer disharmoniskt? På det hela taget är ju ändå vår nordiska kvintett mera *lao pengyou* än andra europeiska länder.

Litteratur

- Bexell, Magdalena (2000) Det svenska erkännandet av Folkrepubliken Kina 1950 - en lagom blandning av idealitet och verklighetssinne? I *Diplomatiska erkännanden: Sverige, Danmark och Folkrepubliken Kina år 1950*. Centrum för öst- och sydöstasienstudier, Lunds universitet. Tillgänglig på <https://lucris.lub.lu.se/ws/files/5731241/1545620.pdf>. Läsdatum 10.06.2016.
- Hellström, Jerker (2014) *China's Political Priorities in the Nordic Countries*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut. Tillgänglig på https://www.academia.edu/7249494/China_s_Political_Priorities_in_the_Nordic_Countries_2014. Läsdatum 08.06.2016.
- Lagerkvist, Johan, Aras Lindh & Mattias Hult (2015) *Sweden and China: Realities of Trade Promotion and Human Rights Demotion*. April 2015. Tillgänglig på http://www.iai.it/sites/default/files/2015_etnc_report.pdf. Läsdatum 22.06.2016.
- Möller, Yngve (1990) »Östen Undéns utrikespolitik» i Bo Huldt & Klaus Misgeld (red.) *Socialdemokratin och svensk utrikespolitik. Från Branting till Palme*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.
- Persson, Göran (2007) *Min väg, mina val*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Spence, Jonathan D (1990) *The Search for Modern China*. New York: W W Norton & Company.
- Sida (2011) *Strategirapport för Kina, september 2010 – augusti 2011*. Sida promemoria 2011-11-11.
- Utrikesdepartementet (2009) *Strategi för selektivt samarbete med Kina juli 2009 – september 2013*. Tillgänglig på <http://www.regeringen.se/land--och-regionsstrategier/2010/03/ud-10.018/> Läsdatum 08.05.2016.

Tidningar, hemsidor

- Aftonbladet (2015) Löfven vägrar kalla Kina för en diktatur. Pressades i P1 Morgon. 20.06.2016. Tillgänglig på <http://www.aftonbladet.se/nyheter/almedalen/article21042497.ab> Läsdatum 20.06.2015.
- Aktuellt i politiken (2012) Reinfeldt krävde avgång efter Kinagroda. Nu skyddar Reinfeldt Annie Lööf. 01.05.2012.
- Dagens Industri (2007) Hej Sverige, nu kommer jag! 08.06.2007.
- Dagens Industri (1997) Kina ställer upp för Wallenberg. 14.04.1997.
- Dagens Nyheter (1971a) Sverige får beröm i Peking. 02.09.1971.
- Dagens Nyheter (1971b) Chou till Johansson: USA kan ej hindra vårt inträde i FN. 04.09.1971.
- Dagens Nyheter (1971c) Kineserna erbjuder Sverige oljeexport – miljösamarbete. 04.09.1971.
- Dagens Nyheter (1972a) Arne Geijer i Kina prisar revolutionen. 18.03.1972.
- Dagens Nyheter (1972b) Lastbilar, vita möss på svensk mäsas i Peking. 29.03.1972.
- Dagens Nyheter (1972c) Feldt imponerad i Kina. 01.04.1972.
- Dagens Nyheter (1972d) Osäkert resultat av Pekingmässan. 14.04.1972.
- Engqvist, Agneta (2000) Näringslivet bättre än regeringen på Kina-relationer. *Dagens Industri*. 23.05.2000.
- Göteborgs-Posten/TT (2015) S-topparna: Kina diktatur? Njæe ... 28.03.2015. Tillgänglig på <http://www.gp.se/nyheter/sverige/s-topparna-kina-diktatur-njæe-1.71273> Läsdatum 10.06.2016.
- KinaNytt (2016) CSR-centret i Peking: En brygga i kontakterna ned Kina. *KinaNytt* 2, 2016.
- Knutsson, Mats (2015) Kinabesök med stora risker. *Sveriges Television* 27.03.2015. Tillgänglig på <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/kinabesok-med-stora-risker> Läsdatum 10.06.2016.
- Leijonhufvud, Göran (1999) From Tea to Telephones. *Dragon News*, December 1999.
- Sveriges Television/TT (2015) Löfven väjer för frågorna i Kina. 29.03.2015. Tillgänglig på <http://www.svt.se/nyheter/utrikes/lofven-vajer-for-fragorna-i-kina> Läsdatum 10.06.2016.
- Svenska Dagbladet (2008) Persson möttes av misstroendeförklaring efter Kinabesök. 05.04.2008. Tillgänglig på <http://www.svd.se/persson-mottes-av-misstroendeforklaring-efter-kinabesok> Läsdatum 15.06.2016.
- Sveriges ambassad Peking (2015) New CSR agreement between Sweden and China. 09.09.2016. Tillgänglig på <http://www.swedenabroad.com/en-GB/Embassies/Beijing/Current-affairs/News/New-CSR-agreement-between-Sweden-and-China-sys/> Läsdatum 14.06.2016.

Lao pengyou. *En gammal god vän? Sveriges förhållande till Kina*

Sveriges ambassad (2016) Handel Sverige-Kina. Tillgänglig på <http://www.swedenabroad.com/sv-SE/Ambassader/Peking/Handel--service-till-svenska-foretag/Handel-mellan-Sverige-och-Kina-Fakta-och-framjande/> Läsdatum 25.06.2016.

Wong, Ola (2015) Löfven möter makten i Kina. Svenska Dagbladet. 28.03.2015. Tillgänglig på <http://www.svd.se/lofven-moter-makten-i-kina> Läsdatum 10.06.2016.

Tal, interpellation

Löfven, Stefan (2015) Tal vid Boao Forum for Asia i Hainan, Kina. 28.03.2015. Tillgängligt på <http://www.regeringen.se/tal/2015/03/tal-vid-boao-forum-for-asia-i-hainan-kina/> Läsdatum 20.06.2016.

Xi Jinping (2010) Advance Cooperation and Innovation For Mutual Benefit and Win-win Progress. Speech by Vice President Xi Jinping of the People's Republic of China at China-Sweden Business Cooperation and Innovation Forum, Stockholm, 29.03.2010. Tillgängligt på http://sctc.se/wp-content/uploads/2014/12/KinaNytt_2_2010_A3.pdf Läsdatum 22.06.2016.

Riksdagen (2015) Robert Hannah: Interpellation till statsminister Stefan Löfven (S). 2014/15:462 Att kalla Kina diktatur. Tillgänglig på <https://data.riksdagen.se/fil/CC009E4B-4C68-4B27-AE9C-5D2BF564696F> Läsdatum 15.06.2016.